

Klokken tellen en laten klinken

Vereniging Campanae Lovanienses vraagt aandacht voor de toekomst van luidklokken

- ▶ Inventaris van klokken in ons land ontbreekt
- ▶ Ze worden vergeten als het over de toekomst van een kerk gaat
- ▶ Leuvense vereniging pleit ervoor te luiden bij feesten of als het markt is

Jozefien VAN HUFFEL

Met zijn vier beiaarden is Leuven een klokkenstad. „De geregelde bespelingen worden enkel tijdens de examenperiodes onderbroken. Dan willen de studenten volstrekte rust”, lacht David Proot van Campanae Lovanienses. De vereniging organiseert activiteiten over de Leuvense klokken en beiaarden. „Die laatste zijn in het hele land mooi in kaart gebracht. Elke beiaardier is trots”, vult collega-vrijwilliger Jef Teugels aan. „De luidklokken zijn echter een ander verhaal. Daarvoor bestaat eigenlijk weinig bescherming.”

Intussen ruim tien jaar geleden werkte Campanae Lovanienses de inventarisatie van de Leuvense klokken af, tot de schoolbellen toe. „We telden meer dan driehonderd klokken. Het was het eerste dergelijke initiatief, misschien zelfs wereldwijd”, zegt Teugels.

Nu pleit de vereniging voor een inventarisatie op landelijke schaal. „Vorig jaar stelde het Centrum voor Religieuze Kunst en Cultuur een atlas op van het erfgoed van de zes erkende religies. Klokken komen er helaas niet in voor”, zegt Proot. „Het zou immers te gevaarlijk zijn om elke

koster de toren in te jagen. Een klokkenleek kan bovendien weinig meer doen dan de klokken tellen en eventuele opschriften noteren. Maar misschien zou een organisatie zoals Monumentenwacht een budget kunnen krijgen om telkens als ze een toren beklimmen ook de klokken te onderzoeken. We geraken al ver als we de kennis samenleggen die diverse heemkundige kringen bezitten. Enkel dankzij een inventarisatie kunnen we te weten komen welk erfgoed we precies moeten beschermen.”

Europa kent luidklokken sinds de vroege middeleeuwen. Eertijds waarschuwden ze bij storm, kondigden ze het begin van de werkdag aan en jubelden ze op feestdagen. Vandaag kondigen ze op veel plaatsen nog enkel de vieringen aan. En als die vieringen wegvallen, zwijgen de klokken vaak helemaal. Ze hangen werkloos in de torens of worden, in zeldzame gevallen, verkocht. „Af en toe zie je zelfs een kerkklok passeren op tweedehandswebsites”, weet Proot. Moeten we dan besluiten dat klokkenklank geen plaats meer heeft in de samenleving vandaag?

„In Verviers hing een klok aan een constructie buiten. Iemand schroefde ze simpelweg los”

Campanae Lovanienses vindt van niet. „Klokken zijn ten eerste documentatiebronnen van de maatschappelijke geschiedenis”, meent de universiteitsbeiaardier in Leuven, Luc Rombouts. „Ze vormen, enkel al in de Lage Landen, een archief van wel twin-

tigduizend betrouwbare bronnen in brons.” Ten tweede noemt hij de klok „het eindpunt van de zoektocht van de mens naar het ideale signaalinstrument”. Hun geluid is herkenbaar, aangenaam van klank en van ver te horen.

De vereniging wijst dan ook op de mogelijkheid om niet het brons van de klokken, maar hun klank te recyclen, bijvoorbeeld door moderne of niet-religieuze luidrituelen in te voeren. „Klokken kunnen bijvoorbeeld de jaarlijkse kermis openen of het einde van de wekelijkse markt aankondigen”, zegt Proot.

Ook als ze niet meer gebruikt worden, blijven klokken bij voorkeur in hun toren hangen. Ze zijn immers vaak op maat gegoten. Bovendien staan ze buiten niet altijd veilig. De prijs van oud brons bedraagt per kilo ongeveer 4,5 euro. Onder meer in Bavegem en Bambrugge wisten dieven het voorbij anderhalf jaar klokken buit te maken uit de voortuin van een voormalige pastorij. „In Verviers hing een oude klok dan weer in een constructie naast de kerk, maar iemand schroefde ze simpelweg los”, vertelt David Proot.

Een mooi verhaal is dan weer dat van de Gentse Grote Triomfante, in de volksmond Kloke Roeland genoemd, die in 1914 barstte nadat het elektrische luidmechanisme in het belfort verkeerd werd afgesteld. De Triomfante stond sinds 1950 als monument naast de Sint-Niklaaskerk, maar werd in 2003 hersteld. Vanuit een nieuwe constructie kan ze sinds drie jaar opnieuw klinken.

Contacteer Campanae Lovanienses via Luc Rombouts: 0475 69 06 69 of beiaard@kuleuven.be.

STANDPUNT

Bert CLAERHOUT

Seksueel misbruik wordt nog vaak gebanaliseerd

„Schaamte, hopeloosheid en angst voor wat er komt. Met die gevoelens krijgen slachtoffers van seksueel misbruik – van grensoverschrijdend gedrag tot verkrachting – vaak te kampen. Sommigen wachten dan ook jaren om een klacht in te dienen terwijl anderen daar nooit toe komen. Hoe schrijnend sommige situaties zijn, bleek de afgelopen weken nog maar eens uit de nasleep van het tragische levenseinde van minister van Staat Steve Stevaert. We hebben het hier niet over zijn schuld of onschuld. Het is niet aan ons daarover te oordelen en tot een proces komt het niet meer. De omstandigheden waarin hij uit het leven stapte, waren dramatisch – ook voor het slachtoffer. Zij moet nu verder met de impact van de feiten leven, wat verreikende gevolgen kan hebben.

Uit onderzoek en statistische gegevens van de Vrouwenraad blijkt dat er in ons land jaarlijks zowat 43.000 verkrachtingen plaatsvinden. Dat zijn er meer dan honderd per dag. Schokkend, zonder meer. Even onthutsend is dat slechts een op de tien slachtoffers daarvan aangifte doet. De drempel is voor velen te hoog. Heel wat slachtoffers zitten zodanig met zichzelf in de knoop dat ze niet naar de politie durven te stappen. Anderen zien op tegen de ondervragingen over wat er zich precies heeft afgespeeld. Nog anderen kunnen de confrontatie met de dader – vaak een (ex-)partner, familielid, vriend of buur – niet aan. Daarbij komt dat zowat de helft van de aangiften van verkrachting wordt geseponeerd, meestal omdat er onvoldoende bewijzen zijn, en dat het aantal daadwerkelijke veroordelingen zeer laag ligt. Ook daardoor haken slachtoffers af.

Om daar wat aan te doen, stelde staatssecretaris voor Gelijke Kansen Elke Sleurs (N-VA) een reeks nieuwe maatregelen voor waaronder meer hulpteams, betere psychologische bijstand, gespecialiseerde centra, doorgedreven opleidingen voor hulpverleners en nieuwe sensibilisatieacties en -campagnes. In een land met gemiddeld acht verkrachtingsklachten per dag is dat geen overbodige luxe. Even belangrijk is evenwel dat het gerecht de aanklachten sneller afhandelt. Nu duurt het maanden of jaren voor een slachtoffer uitsluitel krijgt over de vervolging van de dader. Minister van Justitie Koen Geens (CD&V) gaf eerder al te kennen zware gevallen van verkrachting strenger te willen bestraffen, bijvoorbeeld door vervroegde vrijlating uit te sluiten.

Dat onze beleidsmakers een wettelijke opvolging geven aan de recente mediagetuigenissen over aanrandingen en verkrachtingen, is hoopvol. Ongeacht of het geweld in de familie, op het werk, in een vrijetijdscub of in de Kerk gebeurt, bijna altijd gaat het om machtsmisbruik ten opzichte van zwakkeren – vaak vrouwen en kinderen. Hedendaagse vrouwen mogen dan wel mondiger zijn dan vroeger en het normbesef inzake grensoverschrijdend gedrag mag dan zijn toegenomen, vrouwen blijven al te vaak het slachtoffer van schunnige toespelingen, handtastelijkheden, seksuele intimidatie, aanrandingen en verkrachtingen. Dat machtsmisbruik en seksueel geweld van alle tijden zijn, is geen excuus. Waar mensen samenleven, horen fatsoen en respect. Een noodzakelijke voorwaarde daartoe is dat ieders lichamelijke en psychische integriteit wordt gevrijwaard.

Dat er nog werk aan de winkel is, bleek uit het Facebookbericht waarin de decaan van de faculteit psychologie en educatiewetenschappen (jawel) van de Vrije Universiteit Brussel, uithaalde naar de vrouw die Steve Stevaert aanklaagde. „Voor een verkrachting ga je onmiddellijk bij de politie, of desnoods de dag nadien. Niet drie jaar later”, schreef hij. Na alles wat we de afgelopen jaren te horen kregen, onder meer van slachtoffers van seksueel misbruik in de Kerk, is het hemelgergend dat een hoogleraar dergelijke onzin uitkraamt en verkrachting op die manier banaliseert. Het illustreert hoe diep de vooroordelen over seksueel geweld niet alleen in de onderklasse van de samenleving, maar ook in de zogeheten artistieke en academische milieus zijn ingeworteld. ”

De Gentse Klokke Roeland klinkt, al hangt ze niet in een toren. © Stad Gent - Dienst Communicatie